

نظام نخبه گرایی و الی‌تیستی پهلوی دوم!

۲۵ تیر ۱۴۰۰ ساعت ۲۰:۲۶

با توجه به ماهیت استبدادی حکومت پهلوی دوم، نخبگان سیاسی دوران محمدرضاشاه به دو دسته تقسیم می شدند؛ نخبگان مقابل سیستم و نخبگان درون سیستم. اقدامات سیاسی اعضای هر دو دسته از نخبگان سیاسی در چهارچوب منافع طبقات اجتماعی دنبال می شد و خارج از یک نظام نخبه گرایی و الی‌تیستی قرار داشت. جوهر سیاست شاه در کنترل حجم و ترکیب نخبگان نهفته بود.

با توجه به ماهیت استبدادی حکومت پهلوی دوم، نخبگان سیاسی دوران محمدرضاشاه به دو دسته تقسیم می شدند؛ نخبگان مقابل سیستم و نخبگان درون سیستم. اقدامات سیاسی اعضای هر دو دسته از نخبگان سیاسی در چهارچوب منافع طبقات اجتماعی دنبال می شد و خارج از یک نظام نخبه گرایی و الی‌تیستی قرار داشت. جوهر سیاست شاه در کنترل حجم و ترکیب نخبگان نهفته بود. همین امر باعث شده بود که نخبگان در اثر همکاری و همفکری با یکدیگر به تجدید سازمان اقدام کنند؛ به این معنی که افراد به خاطر شهرت، ثروت، مهارت و دانش در قالب نخبگان بالقوه و یا نخبگان مقابل سازمان یابند و به عضویت گروه نخبه درآیند و به عنوان اعضای طبقه متوسط جدید منافع مشترک کسب کنند. از سوی دیگر موقعیتی که افراد در بوروکراسی کشوری، دربار سلطنتی، پارلمان و دانشگاهها کسب می کردند؛ پیوند و همبستگی میان نخبگان سازمانهای مزبور را می طلبید و این مساله برای بقای سلطنت حایز اهمیت بود. در فرایند رفتار سیاسی، تصمیماتی که از سوی شاه به منزله بازیگر غالب اتخاذ می شد بر رفتار سیاسی و میزان نفوذ نخبگان تاثیر می گذاشت. همچنین کیفیت رفتار سیاسی الیت های قدرت به میزان اندکی بر تصمیمات شاه اثر داشت. در حقیقت یک سیستم بازخوری وجود داشت که به موجب آن شاه و الیت سیاسی با یکدیگر ترکیب می شدند و سازمان سیاسی پهلوی را می گرداندند.

منبع: ابراهیم فیوضات «دولت در عصر پهلوی»؛ تهران: نشر چاپخش، ۱۳۷۵، ص ۷۶-۷۵

آدرس مطلب :

<https://www.cafetari.kh.com/news/48426/نظام-نخبه-گرایي-الیتستی-دوم-پهلوی-الیتستی-گرایي-نخبه-نظام/48426>